

I. PÍSMO, PRAVOPIS, ZÁKLADY HLÁSKOSLOVÍ

§ 101. Abeceda. Viz § 1.

§ 1. Abeceda

1. Hebrejské texty biblické se píší a tisknou písmem aramejského původu, zvaným písmo čtvercové, které se ve své nejstarší podobě vyskytuje od 2. stol. př. Kr. Píše se z prava na levo, nerozlišují se písmena velká a malá. Psaní písmen začíná od levého horního vrcholu.

2. Písmo čtvercové má těchto 22 znaků:

Pořadí	Tvar	Jméno	Přepis	Číselná hodnota
1.	א	אָלֶפֶת 'ālaep	'	1
2.	ב	בֵּית bēt	<i>b, b̄</i>	2
3.	ג	גִּמְלֵל gīmæl	<i>g, ḡ</i>	3
4.	ד	דָּלֶת dālæt	<i>d, ḏ</i>	4
5.	ה	הֵא hē'	<i>h</i>	5
6.	ו	וָו wāw	<i>w, w̄</i>	6
7.	ז	זַיִן zajin	<i>z</i>	7
8.	ח	חֵית ḥēt	<i>ḥ</i>	8
9.	ט	טֵית tēt	<i>t</i>	9

Pořadí	Tvar	Jméno	přepis	číselná hodnota
10.	י	יֹד jōd	<i>j (i)</i>	10
11.	כ ך	כַּף kaḡ	<i>k, k̄</i>	20
12.	ל	לָמֶד lāmæd	<i>l</i>	30
13.	מ ם	מִים mēm	<i>m</i>	40
14.	נ ן	נוּן nūn	<i>n</i>	50
15.	ס	סָמֶךְ sāmæḡ	<i>s</i>	60
16.	ע	עֵינַי 'ajin	<i>°</i>	70
17.	פ ף	פֵּא pē'	<i>p, p̄</i>	80
18.	צ ץ	צָדֵי ṣādē	<i>ṣ</i>	90
19.	ק	קוּף qōḡ	<i>q (k)</i>	100
20.	ר	רֵשׁ rēš	<i>r</i>	200
21.	ש	שֵׁן śin שֵׁין šin	<i>ś, š</i>	300
22.	ת	תָּו tāw	<i>t, t̄</i>	400

Ar. § 102. — 103. Písmena roztažitelná a koncová. Viz § 2.—3.

Ve vědeckých publikacích se roztažitelných písmen neužívá.

§ 2. Písmena koncová

Patero písmen má na konci slova jinou podobu než na počátku nebo uprostřed. Jsou to: *k* ך (č. 11), *m* ם (č. 13), *n* ן (č. 14), *p* ף (č. 17), *ṣ* ץ (č. 18.) Tyto koncové tvary slují litterae finales;

Příklady: מלך *mlk* (*mælxək*) 'král'; אם *'m* (*'ēm*) 'matka'; זקן *zqn* (*zāqēn*) 'stařec'; כף *kp* (*kaḅ*) 'dlaň'; עץ *'š* (*'ēš*) 'strom'. Všechna písmena (i koncová) přicházejí v bibli v jednom verši v knize Sofoniášově 3, 8.

Ⓐ 27 Sof 3,8 8 לָכוּן חֲבוּרֵי לִי נִאֲמַרְתִּי הִנֵּה לַיּוֹם קוּמִי לְעֵד בְּיַמֵּי מְשַׁפְּטִי לְאַחַר גּוֹיִם לְקַבְּצִי לְעֵד מִמְּלָכוֹת לְשֹׁפֵף עַל־יְהֵם וְעַמִּי כֹל חַרֹּן אֲפִי בִּי בְּאֵשׁ קִנְאָתִי תֹאכַל כָּל־הָאָרֶץ:

↑ חֲבוּרֵי 2.m.pl.imp.pi. לְ+חכה = čekajte ěa (na mne ..., na den ...) | קוּמִי inf.cstr.+suf. = povstání mého | לְעֵד 1e+subst. עֵד 3 ḥ βία praeda booty Beute zsákmány loupež, kořist -Další homonyma: /48 ὁ αἰὼν perpetuitas perpetuity Dauer tartam trvání/ partikule 1269 ἕως usque ad unto bis zu -ig až po/ = v den povstání mého k loupeži. | בְּיַמֵּי מְשַׁפְּטִי = neboť soud můj (je) | לְאַחַר גּוֹיִם = sbírat pronárody | לְקַבְּצִי מִמְּלָכוֹת = shromážd'ovat říše | עַל־יְהֵם = vylévat na ně | וְעַמִּי m.sg.cstr.+suf. מַעַם kletba, hněv = kletbu mou | כֹּל חַרֹּן = veškerý hněv | אֲפִי = mého chřípí, | בְּאֵשׁ = neb v ohni | קִנְאָתִי = žárlivosti mé | תֹּאכַל 3.f.impf.ni אכל = bude pohlcena | כָּל־הָאָרֶץ = celá země.

BKR8 Protož očekávejtež na mne, praví Hospodin, do dne toho, v kterémž povstanu k loupeži. Nebo soud můj jest, abych sebral národy, shromáždil království, abych vylil na ně rozhněvání své a všecku prchlivost hněvu svého; ohněm zajisté horlivosti mé sehlcena bude všecka tato země.

CET8 A tak mě očekávejte, je výrok Hospodinův, v den, kdy povstanu ke kořisti. To je můj rozsudek: Seberu pronárody, shromáždím království a vyleji na ně svůj hrozný hněv, všechen svůj planoucí hněv. Ohněm mého rozhorlení bude pozřena celá země.

CXXII8 Διὰ τοῦτο ὑπόμεινόν με, λέγει κύριος, εἰς ἡμέραν ἀναστάσεώς μου εἰς μαρτύριον (לְעֵד). διότι τὸ κρίμα μου εἰς συναγωγὰς ἐθνῶν τοῦ εἰσδέξασθαι βασιλεῖς τοῦ ἐκχέαι ἐπ' αὐτοὺς πᾶσαν ὀργὴν θυμοῦ μου· διότι ἐν πυρὶ ζήλους μου καταναλωθήσεται πᾶσα ἡ γῆ.

V18 quapropter expecta me dicit Dominus in die resurrectionis meae in futurum quia iudicium meum ut congregem gentes et colligam regna ut effundam super eas indignationem meam omnem iram furoris mei in igne enim zeli mei devorabitur omnis terra

§ 3. Písmena roztažitelná

V hebrejštině se písmena při psaní nespojují a slova se nedělí.

Prostor, jenž by v řádku vznikl dělením slova, vyplňuje se tím, že se některá písmena již uprostřed řádku roztáhnou. Jsou to:

א	ז	(č. 1)
ה	ח	(č. 5)
ל	מ	(č. 12)
ת	ט	(č. 22)
ם	ם	(č. 13, jen koncové, § 2.)

Tato písmena se nazývají litterae dilatabiles.

Ar. § 104. — 105. Rozdělení a výslovnost souhlásek. Viz § 4.—5.

§ 4. Rozdělení souhlásek

Všechna písmena abecedy vyjadřují jen souhlásky. Podle toho, kterou částí mluvidel jsou artikulovány a jaká je jejich fonetická platnost, dělíme je na ústní (orální) a hrtanové (laryngální). Ústní se dělí v předopatrové (palatální): כּיג, zado-patrové (velární): ק, zubní (dentální): נטטר, jazyčné (lin-guální): רל, sykavé (sibilantní): ששצסז, retné (labiální): פמב. Hrtanové (laryngální) jsou עחהא. Dále dělíme souhlásky v zá-věrové (okklusivy) čili ražené (explosivy): אבפדהתטקגכ, třivé (spiranty, frikativy): עחהבפזששסצדנתנג, nosovky (nasály) מנ, plynné (likvidy) רל a polosamohlásky (semivokály) יי. Přehled souhláskové soustavy je tento:

	Ústní (orální)						Laryngály	
	předo- patrové	zad- patrové	zubní	jazyčné	sykavé	retné		
emfatické		<i>q (k)</i>	<i>t</i>					} souhlásky závěrové (okklusivy)
neznělé	<i>k</i>		<i>t</i>			<i>p</i>	'	
znělé	<i>g</i>		<i>d</i>			<i>b</i>		
emfatické					<i>s</i>			} souhlásky trívé (spiranty)
neznělé	<i>k̄</i>		<i>t̄</i>		<i>s s̄ š</i>	<i>p̄</i>	<i>h h̄</i>	
znělé	<i>ḡ</i>		<i>d̄</i>		<i>z</i>	<i>b̄</i>	·	
nosovky			<i>n</i>			<i>m</i>		
plynné				<i>r l</i>				
polosamo- hlásky	<i>j (i)</i>					<i>w (u)</i>		

§ 5. Výslovnost souhlásek

- ⌘ je naše hrtanová souhláska zvaná ráz, která je v západní češtině na počátku slov, počínajících v písmě samohláskou (srv. čes. *fokně* a pod.) V češtině není pro ni písmene v abecedě. Přepíšeme řeckým znakem ρ (spiritus lenis). Srov. § 7, 1; 11, 4, pozn. II.; 9, 2.
- ⌘ je české *b*. Srv. § 6.
- ⌘ se vyslovuje jako české *g*. Srv. § 6.
- ⌘ má platnost českého *d*. Srv. § 6.
- ⌘ je naše *h*. Na konci slova po samohlásce je němé (§ 7, 1; 9, 2). O t. zv. *h mappicatu* srv. § 14, 1.
- ⌘ má platnost anglického *w*. Srv. § 7, 1; 14.

- ז je české z.
- ח je silná hrtanová souhláska. Vyslovuje se tak, že se vzduchový proud nechá volně procházet hrtanem, při čemž se nejhlubší část hrtanu svírá. Správně vyslovíme slovo רֹחַ tehdy, když před ה zazní zřetelně a.
- ט t je emfatické, s větším napětím hrtanu vyslovované t, při jehož artikulaci se opírá hřbet jazyka o zubní lůžka (Brockelmann, Die sem. Sprachw. str. 53, Beer I. str. 27.)
- י je české j. Srv. § 7, 1; 14.
- כ je předopatrové k s velmi lehkou aspirací. § 6.
- ל, מ, נ, ס jako v češtině l, m, n, s.
- ע je znělý hrtanový spirant, vyslovovaný stejně jako h, ale zněle. Přepisujeme řec. znamením ° (spiritus asper.) K výslovnosti srv. Bauera-Leandera str. 167 a tam uvedené studie, jmenovitě R. Růžičky ve Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes r. 28 (1914), str. 21 nn.
- פ je české p s velmi lehkou aspirací. § 6.
- צ je emfatická sykavka. Vyslovuje se se stejným stažením hrtanu jako t. K výslovnosti srv. Brockelmann str. 54. Dnešní Židé vyslovují ponejvíce c (něm. z). Přepis ş.
- ק je zadopatrové k, v přepise q (ḳ). Vyslovuje se co nejhlouběji vzadu.
- ר je r. () jeho výslovnosti a druzích Brockelmann, Die semit. Sprachwiss. str. 54, Gesenius-Kautzsch str. 34 a 36, Bauer-Leander str. 163.
- ש š, vyslovit jasně se špičkou jazyka nahore, aby se odlišilo od následujícího.
- שׁ š, jež se vyslovuje mezi s a š. Toto š splynulo později ve výslovnosti se ס (č. 15) a vyslovovalo se jako s.
- ת t, je rovno čes. t, ale s velmi lehkou aspirací. § 6.

Pozn. Při pravopisu je nutno dbáti, aby se ne zaměňovala některá písmena: א a ע; ט a ת; ו a ב; ק a כ; ח a כ; ש a ס resp. צ.

Ar. § 106. Souhlásky explosivní a spirantní. Viz § 6.

§ 6. Souhlásky explosivní a spiranty

Šest písmen, a to תפכדגב, má dvojí výslovnost: buď jsou vyslovována jako souhlásky ražené (závěrové): *b, g, d, k, p, t*, nebo jim odpovídající třivé (vanuté, spiranty) a pak se vyslovují: ב jako naše *v* (na př. jméno města *Tel Abib* se vysloví jako *Tel Aviv*), ג jako české znělé *ch* ve spojení abych byl, ד jako *th* v anglickém *that* (znělé, „měkké“ *th*), כ jako *ch*, פ jako naše *f*, ת jako *th* v anglickém *thin* (neznělé „tvrdé“ *th*). Pokud se mají vysloviti jako hlásky ražené, klade se do nich bod, zvaný židovskými gramatiky *dāgēš qal*, slabé, *dāgēš lene*. Přepisujeme je takto: ב *b*, ב *b̄*, ג *g*, ג *ḡ*, ד *d*, ד *d̄*, כ *k*, כ *k̄*, פ *p*, פ *p̄*, ת *t*, ת *t̄*. Obsažena jsou tato písmena v pamětném hesle *b̄ḡadk̄p̄at̄*. Kdy se vyslovují jako souhlásky ražené a kdy jako spiranty, o tom § 13.

Ar. § 107. Označování samohlásek. Viz § 7.

§ 7. Označování samohlásek (vokálů)

1. Hebrejská abeceda neobsahuje znaků pro samohlásky; vznikl však časem zvyk, označovat dlouhé samohlásky za určitých okolností pomocí některých souhlásek.¹⁾ Byly to předně obě polosamohlásky ך a ם, které sloužily k vyznačení souhláskové součásti dvojhlásek *au*, *uu*, *ai*, *ii*. Když se dvojhlásky změnily v samohlásky jednoduché *ō*, *ū*, *ē*, *ī*, zůstaly ך a ם v písmě na svém místě a označovaly tak tyto dlouhé samohlásky. Na př. původní מות *mwt* (*maʔt*) se změnilo stažením v *mōt* a ך, které bylo setrvačností psáno dále, značilo v tomto slově *ō*; podobně ם ve slově בית *bjt* (*baʔt*) po stažení v *bēt* značilo *ē*. Staré הורד *huʔrad* se změnilo v *hūrad*, a proto ך značilo později zde *ū*; תיטב *tjʔb* (*tijʔab*)²⁾ se stáhlo v *tītab* a ם ozna-

¹⁾ ךָ׃ 3.m. sg pf, hōph = položil níž, svezhl

²⁾ טב׃ 2m. sg (3f. sg) impf. gal = jsi dobrý (ona je dobrá)

čovalo \bar{i} .² Od takovýchto případů se přeneslo potom užívání η a ι i tam, kde byly dlouhé samohlásky, které se však v konsonantním textu pomocí η a ι nepsaly, na př. v 1. os. sg. perfekta קָטַלְתִּי *qātaltī* nebo v 3. os. plur. perfekta קָטְלוּ *qāt'lū*.³ Souhláskā הּ vyznačovala na konci slova \bar{a} , \bar{e} , $\bar{\alpha}$, \bar{o} . Tento zvyk vyšel patrně odtud, že הּ bylo souhláskovou součástí přivěšovaného přivlast. zájmena **hu*, **ha* 'jeho', 'její'. Původní koncové *a* s příponou *hu* po vypadnutí *h* dalo *au*, z toho vzniklo \bar{o} , ale *h* se psalo dále: סוּתָה *sūtaḥ* 'jeho roucho' se změnilo v סוּתָה *sūtō*; koncové *a* s příponou *ha* dalo \bar{a} , ale v příponě se udrželo původ. *h* i ve výslovnosti: מַלְכָה *malkaḥa*, 'její král', se změnilo v מַלְכָּה *malkāḥ*. Později se označovalo pomocí הּ i koncové $\bar{\alpha}$ (otevřené): רֹבֵּה *rōḇē* 'lučištník', i \bar{e} (zavřené): גִּלֵּה *gīlē* 'odhal!' (čisti je *rōḇā*, *gīlē*).⁴ Uprostřed a na konci slova stojí někdy אַ k označení \bar{a} , \bar{e} , \bar{o} , na př. ve slově קָאֵם *qām*,⁵ které se píše jinak a správněji קָם, nebo na konci psaní אַ (místo původnějšího הּ) \bar{a} v mladších textech. Tento zvyk vznikl od případů, kde אַ původně bylo souhláskou a vyslovovalo se, ale později se nepronášelo, na př. רֹאשׁ *rōš* 'hlava' a pod. V těchto případech se hlásky אַ nevyšlovují, jsou němé. Proto slují též slabými a poněvadž slouží k označování samohlásek, služebnými (serviles). Poněvadž jsou pak jakoby oporami a nosičkami samohlásek a napomáhají alespoň poněkud čtení, říká se jim v hebrejských mluvnicích אִמּוֹת הַקְּרִיָּאָה *'immōt haqqrī'ā*, matres lectionis (.,matky čtení').

Příklady: *w* jako \bar{u} uprostřed slova: קוּם *qūm* 'státi', יהוּדָה *j'hūdā*, vl. jm. muž., יְרוּשָׁלַיִם *j'rūšālayim* 'Jerusalem'; na konci: קָטְלוּ *qāt'lū* 'zabili'; *w* jako \bar{o} uprostřed a na konci: קוֹלוֹ *qōlō* 'jeho hlas'; *j* jako \bar{i} uprostřed: רִיב *rīb* 'hádati se'; na konci: כְּלִי *k'lī* 'nádobá'; *j* jako \bar{e} uprostřed: תִּמְנָן *tēmān* 'jih'; na konci: מַלְכֵי *malkē* 'králové' (st. constr.); *j* jako $\bar{\alpha}$ uprostřed: יָדְךָ *jādākā* 'tvoje ruce'; *h* jako průvodce \bar{a} : מַלְכָּה *malkā*, 'královna'; u $\bar{\alpha}$: זֶה *zē* 'tento',

u ē: שדה *šādē*, 'pole' (st. constr.); u ō: כה *kō*, 'tak', פה *pō* 'zde', 'sem' (פה *pā* 'ústa' se píše stejně!); 'ālap u ā: ראמות *rāmōt* 'výšiny', jm. města, תא *tā*, 'komora', בא *bā* 'vešel'; uprostřed u ō: תאמר *tōmar* 'řekneš'; na konci: לא *lō* 'ne'; u ē uprostřed: לאמר *lēmōr* 'řka'; na konci: גא *gē* 'pyšný', מצא *mōšē* 'nalézající'; u ā: גמא *gōmā*, 'papyrus', 'trtina'; u ī: ראשון *rīšōn*, 'první'.

Ar.

1. Aramejšтина používá písmen ה, י, ך jako značek pro dlouhé vokály obdobně jako hebrejšтина, na př.: הודע *hōdā*, בית *bēt*, הוספת *hūsāpat*, בידך *bīdāk*, חכמה *hākḡmā*.

Zatím co v hebrejštině א jako značka pro vokál je jenom tam, kde skutečně dříve bylo, aramejšтина ho užívá daleko častěji, často i na úkor ה: ראש *rēš*, ביתא (st. determinatus), גלא (fem. -ā, za správnější חיוה).
m.sg.pt.hapš oznámil, ukázal d) f.sg.pt. hopš byla přídána
e) ך? ך? + א ve tvé ruce f) tento dům g) ar 1C pt (heb. הד) pt.

Ar.

2. Viz § 7. 2. *m.sg.pt. pt. odhalující. ח) avixē*

Ar.

3. Viz § 7. 3. V punktaci biblické aramejštiny jsou též hebraismy. Příklady v § 119.

H. 2. Jak vidno, nebylo původně žádného označování krátkých samohlásek. Proto v době po sepsání talmudu vytvořili židovští theoretikové několik soustav značek,*) jimiž měla býti tradiční výslovnost samohlásek ustálena a pro budoucnost uchována. Přitom bylo ponecháno označování dlouhých samohlásek „slabými“ souhláskami, neboť ty patřily k souhláskovému textu. Soustavy samohláskové se skládají z teček, čárek a pod., t. zv. punktů, které se vyslovují po souhlásce, nad níž nebo pod níž jsou. Jedinou výjimku činí paṭaḡ furtivum (§ 10).

3. Systém punktace, jehož se dnes výlučně užívá v tištěných biblích, sluje tiberiadský, poněvadž byl složen kolem r. 800 nejspíše v galilejském městě Tiberiadě. Užívá značek samohláskových pod písmeny (sub-, infralineární) s výjimkou bodu pro ō, jenž se píše vlevo nahoře, a bodu pro ū, jenž se píše doprostřed ך.

Značky tiberiadské jsou tyto:

1. \bar{a} qāmæš	7. ε	} s ^o gōl
á qāmæš ḥātūp	ε	
2. ē sērē	8. u, ū qibbūs	
3. $\left. \begin{array}{l} \dot{i} \\ \bar{i} \end{array} \right\} \bar{i}, i, \text{ḥiræq}$	9. š ^o wā	
4. \bar{o} ḥōlæm	10. a ḥātēp paṭaḥ	
5. ū šūræq	11. e ḥātēp s ^o gōl	
6. a, a (§ 16) paṭaḥ	12. o ḥātēp qāmæš	

*) Vedle soustavy tiberiadské, níže vyložené, jsou ještě známy dvě soustavy babylonské a tři palestinské.

Ar. § 108. Výslovnost a psaní samohlásek. Viz § 8.

H. § 8. Výslovnost a psaní samohlásek

1. \bar{a} se nazývá u židovských gramatiků קָמִין „stažení (úst).“
 Dlouhé qāmæš se vyslovuje jako á zabarvené do ó. Krátké qāmæš
 á (o) sluje קָמִין קָמִין²⁾ „zrychlené stažení (úst)“ a vyslovuje se
 jako krátké o mírně zabarvené do a. Qāmæš označuje dvě samo-
 hlásky různého původu (\bar{a} z *ā, á z *u). Běžná výslovnost \bar{a} je
 á; á se vyslovuje jako o. *a) ⚡ טן wegnehmen, rauben, = pochybat, s chytat*
b) ⚡ NP Q. 3 ὁπλάσσει μου in pugillum (m. brst, píšť) colligere, to take a handful of, nasbírat
ein Handvoll nehmen do veslí

A. Qāmæš se čte jako \bar{a} :

- v otevřené přízvučné slabice (§ 18, 2, 3): לֵךְ lēkā ‘tobě’;
- v otevřené nepřízvučné slabice: דָּבָר dābār ‘slovo’, ‘věc’; הָרַע ḥārā ‘to zlo’; o přízvuku srv. §16, 1.
- v zavřené přízvučné slabice: לָמָּה lām-mā, ‘proč?’.

B. Qāmæš se čte jako á (otevřené o):

- v zavřené slabice nepřízvučné a) uprostřed slova (po š^owā quiescens): אֲכַלְלָה ‘āk-lā, ‘pokrm’, הַנִּנֵּי ḥännēnī ‘smiluj se nade mnou’ (žalm 4, 2 a j., v ž. 9, 14 je psáno הַנִּנֵּי) b) na konci slova: וַיָּמָת waj-jā-māt, ‘a zemřel’. *c) ⚡ תן וְזֶה זָרָעוֹ לַפָּרֶעֶה q. ni, pi, po, hid, ho to have merci, pity gnädig sein smilovat se*

H. 2. výjimečně se čte jako *ā* (*o*), je-li v otevřené slabice a) před jiným *qāmæṣ ḥātūp* nebo b) před *ḥātēp qāmæṣ*: פֵּעַלָּהּ *pā-^oāl-kā* 'tvé dílo' (muž.), פֵּעַלּוֹ *pā^o-lō* 'jeho dílo'; **Ar.** b) לְקַבֵּל *lāq^obel* 'pro'.

H. c) ve dvou slovech: קִדְּשִׁים *qā-dāšim* 'svatosti' a שְׂרָשִׁים *šā-rāšim* 'kořeny' (sg. k tomu שְׂרָשׁ, קִדְּשׁ).

Ar. c) *Qāmæṣ* se čte výjimečně jako *ā* v otevřené slabice v někt. tvarech předložky קִדְּמֹהִי; קִדְּמֹהִי Dan 6, 19 (L); ② 7, 10, 2° (L); ③ (ale קִדְּמֹהִי tamtéž 1°). d) קִדְּמֹהִי = war - před

② Da 6,19: אֲדִינוּ אֵיל מַלְכָּא לְהִקְלָהּ וּבֵת טוֹת וּדְתוֹן לֹא-הִנְעַל קִדְּמֹהִי וְשָׁנְתָהּ בְּנֶחַ עֲלוּהִי: BKR18 18 I odšel král na palác svůj, a šel ležeti, nic nejeda, a ničímž se obveseliti nedal, tak že i sen jeho vzdálen byl od něho. אֲדִינוּ real 3m sg šel nyje, někam? שָׁנְתָהּ (כִּסּוּ) poslat se CET19 Pak se král odebral do svého paláce a ulehl, aniž co pojedl. Nedopřál si žádné obveselení a spánek se mu vyhýbal. קִדְּמֹהִי a š' d'la? soilo žmice קִדְּמֹהִי (11,55) me + infin. קִדְּמֹהִי = war - před קִדְּמֹהִי f. sg. p. f. pe = utekl

19τότε ὑπέστρεψεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὰ βασιλεία αὐτοῦ καὶ ἠύλισθη νῆστις καὶ ἦν λυπούμενος περὶ τοῦ Δανιηλ. τότε ὁ θεὸς τοῦ Δανιηλ πρόνοιαν ποιοῦμενος αὐτοῦ ἀπέκλεισε τὰ στόματα τῶν λεόντων, καὶ οὐ παρηνώχλησαν τῷ Δανιηλ.

18et abiit rex in domum suam et dormivit incenatus cibique non sunt inlati coram eo insuper et somnus recessit ab eo 19tunc rex primo diluculo consurgens festinus ad lacum leonum perrexit

③ Da 7,10: נְהַר דִּי-נְוֹר נִגְדַּ וְנִפְקַל מִן-קִדְּמֹהִי אֶלְף אֶלְפִים יִשְׁמְשׁוּנָהּ וּרְבֹן רִבּוֹן קִדְּמֹהִי: BKR10 Potok ohnivý tekł a vycházel od něho, tisícové tisíců sloužili jemu, a desetkrát tisíckrát sto tisíců stálo před ním; soud zasedl, a knihy otevřeny byly. נְהַר דִּי-נְוֹר נִגְדַּ וְנִפְקַל מִן-קִדְּמֹהִי אֶלְף אֶלְפִים יִשְׁמְשׁוּנָהּ וּרְבֹן רִבּוֹן קִדְּמֹהִי: real 3m sg šel nyje, někam? שָׁנְתָהּ (כִּסּוּ) poslat se CET19 Pak se král odebral do svého paláce a ulehl, aniž co pojedl. Nedopřál si žádné obveselení a spánek se mu vyhýbal. קִדְּמֹהִי a š' d'la? soilo žmice קִדְּמֹהִי (11,55) me + infin. קִדְּמֹהִי = war - před קִדְּמֹהִי f. sg. p. f. pe = utekl

10καὶ ἔξεπορεύετο κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ποταμὸς πυρός, χίλια χιλιάδες ἐθεράπευον αὐτὸν καὶ μύρια μυριάδες παρειστήκεισαν αὐτῷ· καὶ κριτήριον ἐκάθισε καὶ βίβλοι ἠνεόχθησαν 10fluvius igneus rapidusque egrediebatur a facie eius milia milium ministrabant ei et decies milies centena milia adsistebant ei iudicium sedit et libri aperti sunt

CET 10 Řeka ohnivá proudila a vycházela od něho, tisíce tisíců sloužily jemu a desetitíce desetitísiců stály před ním. Zasedl soud a byly otevřeny knihy.

H. Pozn. I. *ā* vzniká z původního *u*, je často před *maqqup* (§ 14, 3): קִדְּשִׁי, *qād-šī* 'moje svatost' (od קִדְּשׁ); וַיֵּנַם *waj-jā-nās* 'a prchl', od יָנַם *jānūs*, imperf. 'prchne', od נָאֵם; כָּל-אָדָם *kāl-ādām*, 'každý člověk'.

Pozn. II. Určitý člen ve tvaru הָ *hā-* (§ 35) se čte před *ḥātēp* jako *hā-*: הָאֲנִיּוֹת *hā-^oonijjōt* 'lodi' (plur.). הָאֲנִיּוֹת *hā-^oonijjōt* 'lodi' (plur.). הָאֲנִיּוֹת *hā-^oonijjōt* 'lodi' (plur.). הָאֲנִיּוֹת *hā-^oonijjōt* 'lodi' (plur.). הָאֲנִיּוֹת *hā-^oonijjōt* 'lodi' (plur.).

Pozn. III. *ā* bývá chráněno zpravidla ve své výslovnosti značkou *mæṭæḡ* (§ 14, 5). V koncovém ך se píše *ā* doprostřed: קָדָּם *kādām*.

H. Příklady: *ā*: חכמה *ḥāk-mā* 'moudrost'; יקטן *jāq-tān* vl. jm. muž. Gen. 10, 25., קרבן *qār-bān* 'obětní dar'; אהלי *'āholē* st. con., 'stany'; כאניות *kā-^{on}nijjōt* 'jako lodi'; למשחך *limšāḥākā* 'aby tě pomazal'; אהליאב *'āholī'āb* vl. jm. muž. Exod. 31, 6; ירבעם *jā-rāb-^{ām}* vl. jm. muž. 1. Kr. 11, 26.

2. sluje *šērē* „roztržení“ (náhlé rozšíření) a značí zavřené napjaté *e*, které je většinou dlouhé. Je v otevřené přízvučné slabice: עגל *'ē-gāel* 'tele', i v zavřené: היק *hēq*, 'ňadra', ve slabice nepřízvučné: ביתי *bē-tī* 'můj dům'.

3. , má jméno *hīræq* „skřípění“ a vyjadřuje dlouhé nebo krátké *i*; ve spojení s jen dlouhé *ī*. Je ve slabice nepřízvučně zavřené: משלי *miš-lē* 'průpovědi'; v přízvučně zavřené: וישב *waj-jiš-b^a* (§ 11, 3, 2) 'a chytil'; v přízvučně otevřené: מלכי *mālķī* 'můj král'; v nepřízvučně otevřené: כידון *kīdōn* 'oštěp'. שגה ^{3. m. sg. w. -impl. q.} < חַיָּט

4. , je znakem pro zavřené, napjaté *o*, které je většinou dlouhé a sluje הלם „plnost“. Ve starších tiscích byl ten usus, že setka-lo-li se *ḥōlæm* s diakritickým bodem ש, užívalo se bodu jen jednoho pro obojí: משה *mōšā* 'Mojžíš'. ש znamená též *šō*: שנה *šōnā* 'nepřítel'. ש znamená buď *šō* nebo *ōs*: שמר *šōmēr* 'strážce'; עשה *'ōšā* 'činici'. Od 3. vyd. Kittelovy bible tiskne se podle způsobu starých masoret. rukopisů משה, שנה. — Jinak: שופט *šōpēt*, 'soudce', נשא *nšō*, 'nésti'. Je-li podkladem pro *ḥōlæm* נ, má toto נ bod na sobě: צאן *šōn*, 'ovce'. Před samohláskou se čte jako *ōw*: לזה *lōwā*, 'půjčující', po samohlásce před souhláskou jako *wō*: עון *'āwōn*, 'hřích'. ב) vlastně נא. < שוא q. ni, pi 148 מועדו adisse to hata. c) inf. estr. od נשא ²⁾ *mēšā* [nšō]

5. je dlouhé, zavřené a napjaté *ū*, zve se שורק „pískání“. רות *rūt*, žen. jméno; מות *mūt*, 'zemřít', הוא *hū* 'on', תהו *tōhū*, 'pustota'; יבאו *jābōū*, 'přicházejí'; ומלך *ūmælæk* 'a král.' značí *šš* *wwē*, na př. עור *'iwwēr* 'slepý'. שורק q. 12 שורף sibilare so whi sile pfeifer

6. značí krátké otevřené *a* a sluje פתח „otevření“. Nejčastěji je ve slabice zavřené (§ 18, 2. 6. 7): שמר *šāmār*, 'střežil'.

240 ὁ νεανίσκος puer boy Knabe fili hoch
מַלְכָּה *mal-kāh*, 'její král'; výjimečně ve slabice otevřené (§ 18, 2, 3): בַּיִת *bájit* 'dům', נָעַר *ná'ar* 'hoch', שָׁמַנִּי *šāmāni*, 'posadil mne'. *251 τὸ ὄριον limes boundary Grenze határ hranice*
קָנָה *qānā*, *קִי, ho 588 τίθημι ponere to put legen lenni, helyezni klást*

7. ‿ je označením krátkého nebo dlouhého *æ* otevřeného. Podle své podoby sluje סָגוּל „hrozen“. Ve spojení s י a ה (י‿, ה‿) je vždy dlouhé: סוּסֵיךָ *sūsākā* 'tvoji koně' (mužovi), s ה jen na konci slova: קָנָה *qānā* 'trtina'.

8. ‿ slove קָבוּץ „stažení“ a značí krátké *u*: שֻׁלְחָן *šulḥān*, 'stůl', nebo dlouhé *ū* v otevřené slabice: גְּבוּלוֹ *g'būlō* 'jeho území'.

O ostatních znameních § 11 a 12. *קִרְיָהּ qiryā, pi, pu, hit + n. versammeln*

Punktace vystihuje jen kvalitu samohlásek. Samohlásek je sedm podle kvality: *a, æ, e, i, ā, o, u*; protože se defektivní (§ 9) *ū* píše jinak než *ū* značené plene (*g'būlō* buď s *šūræq* nebo s *qibbūš*), je o jednu značku více. V některých tvarech jsou patrně *e* a *o* také krátké, takže lze říci, že všechny kvality samohláskové vyjma *a* jsou i douhé i krátké.

Pro dlouhé *ā* nemá tiberiadská soustava znaku, neboť ‿ je pro *ā* a *ā*; ve výslovnosti tiberiadské se nemohlo *ā* (čisté) vysloviti proto, že neotvírali dostatečně úst a *ā* bylo proto zabarveno do *ā*. — S hlediska kvantity i kvality je 13 samohlásek: *a, æ, ā, e, ē, i, ī, ā, ā, o, ō, u, ū* (§ 20).

Pozn. Výslovnost výše uvedená se nazývá sefardská (španělských Židů). Židé jiných oblastí vyslovují jinak, na př. němečtí ve výslovnosti *aškenázské* pronášejí ‿ jako *o*, ‿ (i) jako *au* atd., jinak polští, litevští, ruští, jemenští atd.

Ar. § 109. Scriptio plena a defectiva. Viz § 9.

Ar. Souhlasí s hebrejštinou, jen **Ⲛ** je častější. Srovn. § 107, 1.

H. § 9. Scriptio plena a defectiva

1. K souhláskám, které naznačují přítomnost samohlásky (*matres lectionis*), připojovaly se samohláskové značky, jimiž se význam *matrum lectionis* činil zřejmý a přesný (§ 7). Na př. י slouží

④ Gn 10,25

וּלְעֶבֶר יָלַד שְׁנֵי בָנִים שֵׁם הָאֶחָד פֶּלֶג כִּי בְיָמָיו נִפְלְגָה הָאָרֶץ וְשֵׁם אֶחָיו יֶקְטָן׃
25 και τῷ Εβερ ἐγενήθησαν δύο υἱοί· ὄνομα τῷ ἐνὶ Φαλεκ, ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ διεμερίσθη ἡ γῆ,
και ὄνομα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ **Iεκταν**.
25natique sunt Eber filii duo nomen uni Faleg eo quod in diebus eius divisa sit terra et nomen fratris
eius **Iectan**.

⑤ Ex 31,6

וְאֲנִי הֵנָּה נֹתְתִי אֹתוֹ אֶת אֶהְלִיאָב בֶּן־אַחִיסָמֶךְ לְמִטְהָרִים וּבְלֵב כָּל־חַכְמֵי־לֵב נֹתְתִי׃
חֲכָמָה וְעָשׂוּ אֶת כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ׃
6 και ἐγὼ ἔδωκα αὐτὸν και τὸν **Ελιαβ** τὸν τοῦ Αχισαμαχ ἐκ φυλῆς Δαν και παντὶ συνετῶ καρδία
δέδωκα σύνεσιν, και ποιήσουσιν πάντα, ὅσα σοι συνέταξα.
6dedique ei socium **Hooliab** filium Achisamech de tribu Dan et in corde omnis eruditi posui
sapientiam ut faciant cuncta quae praecepi tibi

⑥ 1Kr 11,26

וַיִּרְבְּעַם בֶּן־נַבְט אֶפְרָתִי מִן־הַצָּרְזָה וְשֵׁם אִמּוֹ צָרוּעָה אִשָּׁה אֶלְמָנָה עֶבֶד לְשִׁלְמֹה׃
וַיֵּרָם יָד בְּמַלְכָּה׃
26Και **Ιεροβοαμ** υἱὸς Ναβατ ὁ Εφραθι ἐκ τῆς Σαριρα υἱὸς γυναικὸς χήρας δοῦλος Σαλωμων,
26**Hieroboam** quoque filius Nabath Ephratheus de Sareda cuius mater erat nomine Sarva mulier vidua
servus Salomonis levavit manum contra regem

⑦ Ex 15,11

מִי־כִמְכָה בְּאֵלֶם יְהוָה מִי כִמְכָה נְאֻדָּר בִּקְדוֹשׁ נִוְרָא תְהִלָּת עֲשֵׂה פְלֹא׃
11τίς ὁμοίός σοι ἐν θεοῖς, κύριε; τίς ὁμοίός σοι, **δεδοξασμένος** ἐν ἁγίοις, θαυμαστός ἐν δόξαις, ποιῶν
τέρατα;
11quis similis tui in fortibus Domine quis similis tui **magnificus** in sanctitate terribilis atque laudabilis
et faciens mirabilia

⑧ JI 4,19

מִצָּרִים לְשִׁמְמָה תְהִלָּה וְאִדּוֹם לְמַדְבָּר שִׁמְמָה תְהִיָּה מִחַמַּס בְּנֵי יְהוּדָה׃
אֲשֶׁר־שָׁפְכוּ דַם־נָקִיא בְּאֶרֶץ־עַם׃
4,19Αἴγυπτος εἰς ἀφανισμόν ἔσται, και ἡ Ἰδουμαία εἰς πεδίον ἀφανισμοῦ ἔσται ἐξ ἀδικιῶν υἱῶν Ἰουδα,
ἀνθ' ὧν ἐξέχεαν αἷμα **δίκαιον** ἐν τῇ γῇ αὐτῶν.
3,19Aegyptus in desolatione erit et Idumea in desertum perditionis pro eo quod inique egerint in filios
Iuda et effuderint sanguinem **innocentem** in terra sua

⑨ Iz 28,12

אָשֶׁר אָמַר אֲלֵיהֶם זֹאת הַמְּנוּחָה הַנִּיחוּ לְעֵינַי וְזֹאת הַמְּרֻגָעָה וְלֹא אָבוּא שְׂמוֹעַ׃
12λέγοντες αὐτῷ Τοῦτο τὸ ἀνάπαυμα τῷ πεινῶντι και τοῦτο τὸ σύντριμμα, και οὐκ ἠθέλησαν ἀκούειν.
12cui dixit haec requies reficite lassum et hoc est meum refrigerium et **noluerunt** audire

⑩ Př 4,25

עֵינַיךָ לְנֹכַח יְבִיטוּ וְעַפְעָפִיךָ יִישְׂרוּ נֶגְדְךָ׃
25οἱ ὀφθαλμοί σου ὀρθὰ βλέπétωσαν, τὰ δὲ βλέφαρά σου νευétω δίκαια.
25oculi tui recta videant et palpebrae tuae praecedant gressus tuos

Ar. § 110. Pataḥ furtivum. Viz § 10.

H. § 10. Pataḥ furtivum

Laryngály, stojící na konci slova, a to ה (hē mappicatum, § 14, 1), ה a ע, mají pod sebou pataḥ, předchází-li před nimi ē, ī, ō, ū. Toto pataḥ se čte výjimečně před souhláskou, pod níž je; netvoří slabiky a nemá přízvuk, poněvadž to není plná samohláska, nýbrž pouhý pazvuk, jenž doprovází výslovnost laryngálů. Sluje furtivum („zlodějské, vplížené“). Příklady: רֵיחַ *rēaḥ*, ‘vůně’; מָשִׁיחַ *māšīaḥ*, ‘pomazaný (Mesiáš)’; נֹחַ *nōaḥ*, ‘Noe’; רוּחַ *rūaḥ*, ‘duch’; הִשְׁמִיעַ *hišmīaʿ*, ‘prohlásil’; יָדְעוּ *jōdēaʿ*, ‘znající, přítel’; שְׁמוֹעַ *šāmōaʿ*, ‘slyšení’; מַדּוּעַ *maddūaʿ*, ‘proč’; גָּבוֹהַ *gābōaḥ*, ‘vysoký’, atd.

Ar. § 111. Š^owā. Viz § 11.

H. § 11. Š^owā

1. Š^owā je pojmenování značky, která se klade jednak pod písmeno, za němž není samohlásky (odkud význam pojmenování: prázdnota), jednak se klade pod písmeno, aby vyznačila za ním redukovanou samohlásku, jakýsi e-ový pazvuk. V prvním případě se nazývá *š^owā quiescens*, němé, v druhém *š^owā mobile*, hlasné. Znak pro obojí je stejný ׀ a sluje *š^owā simplex*, jednoduché. V prvním případě je nepřepisujeme, v druhém případě užíváme znaku ^o nad řádkou: ׀^o.

2. Vlivem okolních laryngálů a v některých jiných případech se vyslovovalo *š^owā mobile* s určitějším samohláskovým zbarvením a to jako poloviční *a*, *æ*, nebo *ā*. Tato výslovnost se vyjadřovala znaky, v nichž bylo *š^owā* se značkami pro příslušné samohlásky: ׀^ā, ׀^æ, ׀^o. Toto *š^owā* se nazývá složené (compositum) čili *ḥātēp* (aramej. particip. = „zrychlující“). Znak pro *š^owā* se píše vždy vpravo (§ 12).

3. Š^owā je hlasné:

1. po prvé hlásce slova: פְּרִי *p^orī* ‘plod’; יְהִי *j^ohī* ‘bud!’.

2. ze dvou š^owā uprostřed slova za sebou bezprostředně následující je prvé němé, druhé hlasné: יִקְטְלוּ *jiq-^llū* ‘budou zabijeti’. Podle masoretské punktace platí toto pravidlo i pro konec slova. נָרַד je čísti podle toho *nērd^o* (*nardus*), srv. Joüon str. 31 pozn.

3. pod zdvojenou souhláskou: קִטְּלוּ *qitt^llū*, ‘zabijeli’. Podle masoretské punktace platí toto pravidlo i pro konec slova: נָתַתְּ *nātatt^o* ‘dala jsi’; אַתְּ *att^o* ‘ty’ (zájm. 2. os. žen. sg.) (*< an^t axam.*) 3.f.sg
1st.9:

4. uprostřed slova po dlouhé samohlásce před dlouhou samohláskou: שׁוֹמְרִים *šōm^rrīm*, ‘strážcové’; קָטְּלָהּ *qāt^llā*, ‘zabila’ (3. os. žen. perf.). דָּמָהּ *dām^kkā* ‘tvá krev’. Předcházející dlouhá samohláska mívá při sobě znak *mæ^tæ^g* (§ 14, 5).

5. velmi vzácně mezi dvěma stejnými souhláskami: הִנְנִי *hinⁿnī* ‘hle já’ (§ 12, 1 b).

Pozn. I. Hebraisté jsou převážně nakloněni v případech dvojího š^owā na konci (v 2. a 3.) vykládati tvary jako dvojkonsonantní konec a čísti *nērd^o*, *nātatt^o*, *att^o*. *viz. 2. viz. 3. viz. 3. viz. 3.*

Pozn. II. Do koncového ך dělá se dvojtečka, aby se řádně odlišilo od koncového ך nebo od ך a ך. Toto š^owā má platnost jen grafickou. ך čte se *k*, ך značí podle § 11, 3, 2 *k* se š^owā mobile, na př. וַתִּבְכֶּה *wattēbk^o* ‘a plākala’.

Pozn. III. Jak vidno z § 6 a 13, 1—2, stojí před souhláskami בגדכפת samohláska, mají-li se čísti jako spiranty. To znamená, že je-li před nimi š^owā, musí býti hlasné. Ale případy jako מַלְכֵי *malkē*, *kanpē*, *kanpē* je čísti *malkē*, *kanpē*; š^owā je němé a stojí na místě samohlásky, která způsobila změnu explosivy ve spirant a pak vůbec zmizela (Bauer-Leander str. 210, pozn. 1.) Někteří gramatikové soudí, že před spiranty je vždy š^owā hlasné, vyslovují *mal^kkē*, *kan^ppē* a nazývají toto š^owā medium. Jde patrně o slabý pazvuk, který se vyvine před spirantem přirozeně jako průvodní hláska. *m. pl. cstr.*

a) f.sg םִּיּוֹן; f.sg cstr. םִּיּוֹן; f.pl. םִּיּוֹן; du.f. םִּיּוֹן; םִּיּוֹן

1. Flügel, křídlo 2. Rand okraj

Pozn. IV. Š^owā mobile na počátku slova i uprostřed tvoří slabiku. Na př. slovo בְּרִית *b'rīt* 'smlouva', je dvojslabičné, יִקְטֹלוּ *jiq-^t-lū* 'zabijí' (3. plur.) je tříslabičné. Někteří počítají š^owā za pouhou slabičnou předrážku.

4. Š^owā je němé (quiescens)

uprostřed slova, když uzavírá slabiku (§ 18): אִשְׁתּוֹ *'iš-tō* 'jeho žena', מַלְכָּה *mal-kā* 'královna', אַבְרָהָם *'ab-rā-hām* vl. jm. muž., קָטַלְתָּ *qā-^t-tā* 'zabil jsi'. Po něm mají písmena ב ג ד כ פ ת vždy dāgēš lene (§13).

Pozn. I. Pod souhláskou na konci slova se š^owā quiescens nepíše: אב *'āb*, 'otec'. Také se nepíše pod koncovým א po souhlásce: הֵטַח *hēt* 'hřích', וַיִּרְא *wajjar* 'a viděl'.

Pozn. II. Š^owā quiescens se nepíše pod souhlásky uprostřed slova, které ztratily svou původní hláskovou hodnotu: רִאשִׁים *rā-šim* 'hlavy' (z původ. *ra-šim*). Srv. § 7, 1.

Ar. § 112. Š^owā compositum. Viz § 12.

H. § 12. Š^owā compositum

1 a) Ḥāṭēp̄ pataḥ (___), zvané též ḥaṭēp̄ pataḥ, stojí zpravidla u laryngálů místo jednoduchého š^owā mobile: הַנִּית *hanīt* 'oštěp'; אֲדֹנִים *'adōnīm*, 'pánové', הֲלֹ *halō* 'zdaž ne?', עֲמוּקָה, עֲמוּקָה *'amūqā*, *'amuqqā* 'hluboká'.^{a)} Také uprostřed slova: יַעֲבֹד *ja-^abōd* 'bude sloužiti', יַעֲמֹד *ja-^amōd* 'bude státi'. Souvisí to s tím, že laryngály mají rády u sebe pataḥ (§ 10).

1 b) Bývá též pod jinými souhláskami, a to, když jdou za sebou dvě stejné souhlásky, z nichž první je předcházena samohláskou *a*, není zdvojená a měla by míti za sebou obyčejné š^owā; místo הַלְלִי *hal'lū* bývá psáno הַלְלִי *hal^alū* 'chvalte!'. I po jiných samohláskách než *a*: סוֹרְרִים *sōr^arīm* 'protivící se' (plur.). Slovo הַנְּנִי je výjimkou (§ 11, 3, 5).

1 c) Po כ a ר je místo prostého š^owā po dlouhé samohlásce před přízvukem: תֹּאכַלְנָה *tōk^alennā* 'budeš jísti'; בָּרְכוּ *bār^akū* 'žehnejte!'.
40

^{a)} אֲמֻקָּה, אֲמֻקָּה adj. 20 βαθύς profundus deep tief mély hluboký
^{b)} מ. pl. pt. q. < רָרָה q. 17 ἀπειθείω contumacem esse
 10. be rebellious, obediētiāle widerspenstijg sein
 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

c) אָבדוּן q, ni 49 ἀβδύω abduce to deport, fortführen fogsağra vittu = odvést do take captive

1 d) Po spojovacím ך = 'a' je po ש ve slově וְשַׁבְּה 'a zajmi', 'a chyt!' (ūš^abē).

1 e) Také hlásky emfatické (q, s, t) a sykavky mají u sebe časem h̄ātēp patah.

2. H̄ātēp s^ogōl je jen u laryngálů: אָכַל 'ekōl' 'jez'! אָיִל 'ewil' 'bláznivý'; אָמַת 'emæt' 'pravda'; אָמַר 'emōr' 'řici'; uprostřed slova: אָזְזָהּ jæh^ezaq 'je silný'. אָזְזָהּ adj 26 ἀφρον foolish töricht erzelen = pošetily

3. H̄ātēp qāmæš je zpravidla v sousedství laryngálů a většinou za původní u místo obyčejného š^owā, které vzniklo redukcí: אָרִי š^orī 'balsám'; אָלִי h^olī 'nemoc'; אָרִי r^oī 'vidění'; אָמְנִיּוֹת 'amm^o-nijjōt' 'ženy ammonske' (od jedn. čís. אָמְנִיּוֹת 'ammōnīt). Chrání tudíž samohlásku o, která se zeslabila v pazvuk. Jest také pod souhláskou, která by měla býti zdvojená: אָלְקָהּ luq^ohā 'byla vzata' (místo אָלְקָהּ). אָלְקָהּ ὀφθαλμίου opobalsamum resina masticha mastix Balsam = pryskyřice, Harz gyantra mastix [š^oru]

H̄ātēp, stojící uprostřed slova, je zpravidla oddělován od předchozí samohlásky značkou mætæg (§ 14, 5e).

Pozn. Z technických důvodů označujeme v prepise h̄ātēp s^ogōl jako malé e, h̄ātēp qāmæš jako malé o.

Ar. § 113. Dāgēš lene a dāgēš forte. Viz § 13.

H. § 13. Dāgēš lene a dāgēš forte

1. Dāgēš lene (§ 6) označuje raženou (explosivní) výslovnost souhlásek א ב ג ד ה ז ט י כ פ ק ר ש ת a je:

a) na počátku slova uprostřed písmene: אֲרִישִׁית b^a-rēšīt 'na počátku' (Gen. 1, 1); אֲתִפְיָהּ 'æt-pihā' 'její ústa' (po souhlásce).

b) uprostřed slova po předchozí souhlásce: מַלְכָּהּ malkāh 'její král' (§ 14, 1).

Dāgēš lene nemusí býti na počátku slova při těsné souvislosti s předchozím slovem, když toto končí samohláskou: וַיְהִי-בֹקֶר wajhī bōqær 'a bylo jitro' (Gen. 1, 5); וַיְהִי-שָׁלוֹמֹה בְּנֵיךְ š^olōmō b^anēk 'Šalomoun, tvůj (žen.) syn'; ale je, je-li naznačeno rozlučovacím

akcentem (§ 17), že slova nejsou v těsné souvislosti: **וַיְהִי כִי** *wajhī kī* 'a stalo se, že' (Gen. 6, 1).

H. Pozn. I. Po **ה** (§ 14, 1), protože je plnou souhláskou, a po **י** a **י** původních dvojhlásek (**יַי**, **יֵי**, **יִי**, **יֵי**, **יִי**, **יֵי**, **יִי**, **יֵי**) a po patah furtívu (§ 10) je na počátku následujícího slova náležitě d. lene. a) w. cons. eundivum ל ככה q. ni 114 K d. i. w. flexe to weep b) 3m. sg. w. impf. ק א וexplakala se Jan 21, 16 פיוו libere lodrinke n't

Ar. Pozn. I. Na rozdíl od hebrejštiny se v aramejštině dvojhláska **-ai-** považuje za skutečnou dvojhlásku, takže se po ní souhlásky spirantisují jako po samohlásce: **בֵּיתָהּ** *bajteh* 'jeho dům'.

H. Pozn. II. D. lene klade se do posledního písmene, končí-li slovo dvěma souhláskami se š^wā: **וַיִּשְׁתַּבְּחֵהּ** a pod. (§ 11, 3, 2).

Pozn. III. V těsné souvislosti ve větě klade se d. lene do předložek **כִּי** a **כַּ** ('v', 'jako'), i když předešlé slovo končí samohláskou, aby nevznikly skupiny těžko vyslovitelných spirantů: **וַיִּקְבְּרוּהוּ בְּבֵיתוֹ** *waj-jiq-b^rrūhū b^bētō* 'a pohřbili ho v jeho domě' (1. Šam. 25, 1). **ב** má d. lene, ač je před ním samohláska, protože by jinak vyšlo čtení *b^bētō* s dvěma stejnými spiranty za sebou.

2. **Dāgēš forte** vyznačuje zdvojení všech souhlásek vyjma laryngálů a „r.“ Značí se bodem uprostřed písmene. Může býti jen po plné, zpravidla krátké samohlásce. Stává v těchto případech:

a) když mezi dvěma stejnými souhláskami není ani úplné samohlásky ani pazvuku: **נָתַנּוּ** *nā-tan-nū* 'dali jsme'. Š^wā pod ním je hlasné: **עֲנִבֵי** 'in-n^bbē 'hrozný' (§ 11, 3, 3). עֲנִבֵי 19 ἡ σταφυλή uva grape Weintraube szőlő b. rozen

b) zesiluje souhlásku po dlouhé samohlásce, která má větný přízvuk: **הִדְלִי** *hā-dēl-lū* 'přestali'. הִדְלִי q. 53 ἐκλείνω desinere to cease aufhören feehagyjni, megszűnni zanechat, přestat

c) po zájměně **מָה** 'co?' často se následující souhláska zdvojuje: **מָהּ** *maz-zā* 'co (jest) to?' (z pův. *ma[h]-zā*); též po **מַאֲרָב** (§ 14, 3): **מָה-טוֹב** *mat-tōb* 'jak dobré!', **לִבְהִנָּה** *l^kkān-nā* 'jdi prosím!'.

d) po určitém členu **הָ** *ha-*: **הַדְּבָר** *had-dābār* 'slovo' (§ 35); po t. zv. **וַיֵּאמֶר** *wajjōmær* 'a pravil'; při časování sloves v perfektu, když poslední kořená souhláska je *t* (v 2. os.) nebo *n* a připodobňuje se koncovkovému *t*: **בָּרַת**

11 1S 25,1

וַיָּמָת שָׁמוּאֵל וַיִּקְבְּצוּ כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיִּסְפְּדוּ־לוֹ וַיִּקְבְּרוּהוּ בְּבֵיתוֹ בְּרָמָה וַיָּקָם דָּוִד
וַיֵּרֵד אֶל־מִדְבַּר פָּאָרָן: 8

1Καὶ ἀπέθανεν Σαμουηλ, καὶ συναθροίζονται πᾶς Ἰσραηλ καὶ κόπτονται αὐτὸν καὶ θάπτουσιν αὐτὸν ἐν οἴκῳ αὐτοῦ ἐν Ἀρμαθαίμ.—καὶ ἀνέστη Δαυὶδ καὶ κατέβη εἰς τὴν ἔρημον Μααν.

1mortuus est autem Samuhel et congregatus est universus Israhel et planxerunt eum et sepelierunt in domo sua in Rama consurgensque David descendit in desertum Pharan